№ 48 Ausgabe A.

HOMAN

Cena z pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś

wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena Abwiestak·

na 4-aj staranie za radok drobnymi literam —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 48 (140) Hod II. Wilnia, 15 czerwienia 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

14 czerwienia.

Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: U Flandryi i Artua — silnaja artyleryjskaja bitwa na paadzinokich ahrezkach. Na ŭschodzi ad ipra my ŭzarwali miny, ŭczyniŭszyje apustaszeńnia na anhlickich pazycijach.

Front niamieckaho Naślednika: Na paŭnoczaym uschodzi ad Suasson francuzy atakawali, ale byli adbity.

Eskadra naszych wialikich samalotaŭ atakawała ŭczora ŭ pałudzień London i skinuła bomby z dobraj udaczaj. Nia hledziaczy na silny zaszczytny ahoń i bitwy na pawietry, ŭ czasi katorych adzin anhlicki latun zwaliŭsia ŭ Temizu, ŭsie samaloty wiarnulisia nazad.

Uschodni teatr.

Bajewaje czynnaść — zwyczajnaj miery.

Rasiejskije latuny u aposznim czasi byli bolsz czynny i mnoha razoŭ lotali za naszy linii. Ad paczatku czerwienia u ich zbity piać samalotaŭ.

Na skinutyje na Tukkum bomby my adkazali nalotam na Szłok.

SZTOKHOLM. Oficyoz pieciarburskaj rady rab. i sałd. »Izwiestija« u numery z 29 maja u adnej staćci dawodzić, szto słowa „anneksija“ tłumaczać zusim nieprawilna. Jaŭnyje i tajnyje imperyalisty haworać ab papraŭcy hranic, ab wyzwaleńni narodaŭ i zwaroci kaliś adarwanych ziamiel ad ich staroj baćkaŭszczyny. Kali pryniać hetkaje tłumaczeńnie, dyk, znaczycca, treba wajewać datul, pakul niemcoŭ nie adkinuć da Brandenburha, Franciju — da Il de Frans, a Rasieju — da hranic Maskoŭskaho Wialikaho Kniaźsta, a heta była-by wajna biez kanca. Rasieja chocze skoraho mira i, kali na swaim sztandary wypisała klicz: »mir biez anneksij«, dyk pad anneksijami ŭważała pryłuczeńnie ziamiel, jakije pierad paczatkam wajny naležali da druhoj dzieržawy.

LUGANO. Pieciarburski karespandent hazety „Stampa“ danosić, szto Kierenskij naprużaje ŭsie siły, kab padbić sałdatoŭ da dalejszaj wajny. Nidaŭna Kierenskij skazaŭ: »Kali i mnie bolsz nia wierać, dyk pryjdzie dyktatar, katory zaduszyć niedawierje sztykami«.

SZTOKHOLM. Rasiejskaja Kostromskaja hubernia śledam za Kronsztadtam abjawiła siabie za respubliku.

BERN. Pieciarburski karespandent „Daily News» danosić ab pasyłcy rasiejskaj radaj rab. i sałd. ultimatuma sajuźnikam, u katorym idzie hutarka ab sprawie mira.

LOODON. «Morning Post» dawiedaŭsia s Paryža, szto pieciarburskaja rada rab. i sałd. prasiła telehramaj, kab francuski urad uziaŭ nazad zabaronu wydać paszparty francuskim delehatam na sztokhomskuju konferenciju.

KOPENHAGA. Wiarnuŭszysia ŭ Pieciarburh, Kierenskij wykluczyŭ sa spiskoŭ armii 4 pałki, katoryje admowilisia iści na front.

BAZEL. Prybyŭszyje u Astrachań s Sibiry palitycznyje aresztanty apawiedajuć, szto pa ŭsiej Sibiry narod hatoŭ paddzierzywać nowy urad tolki tady, kali jon uraz że prystanie na mir. U Omsku szyracca proklamacii rewolucyjnych kamitetoŭ, u katorych apawieszczajecca addzialeńnie Sibiry ad Europejskaj Rasiei i utwareńnie asobnaj respubliki, kali ŭ Pieciarburzi nia zhodzjacca toj-czas skonczyć wajnu.

BERN. 11 czerwienia ŭ francuskaj pałaci deputatoŭ ab rewizii sajuźnickich umoŭ Francii s sajuźnikami i asabliwa abilondonskaj umowi ab miry.

CURYCH. Tut chodziać hodnyje wiery czutki ab adbyŭszajsia ŭžo adstaŭcy italjanskaho gabinetu.

LONDON (Reŭter). Z Afin danosiać, szto karol Konstantyn a 5 hadz. paabiedzi 12 czerwienia wyjechaŭ z Afin u Tatoi.

Karol Aleksandar daŭ prysiahu.

Miesto — spakojno.

ŽENIEWA. Pastanowa skinuć karala Konstantyna s stronu zroblena na londonskaj konferencii sajuźnikoŭ 28 i 29 maja. Wypaŭnieńnie hetaj pastanowy ŭžo tady daruczyli Žonnaru.

CURYCH. Hrecki pasoł u Berlinie oficyozna danosić, szto adraczeńnie Karala Konstantyna jon liczyć tolki czasowym, i szto karol zajmie iznoŭ swajo miejsco, jak na heta pazwolać warunki.

ŽENIEWA. Z Afin danosiać, szto ŭ naczy na aŭtorak haława pastaŭlenych pierad karaleŭskim pałacam zapasnych prasiŭ u karala pazwaleńnia siłaj supraciwicca adraczeńniu jaho. Adnak, karol adkazaŭ, szto jon nie pazwolić, kab za jaho praliłasia chacia by adna kapla hreckaj krywi.

LONDON. „Times“ danosić s Korynta, szto karabli sajuźnikoŭ zaniali Korynckі pieraszyjek i szto karaleŭskije wojski nie prabawali praciwicca.

PARYŽ. Hazety danosiać, szto paśla czyślenych pierehaworaŭ z Žonaram hrecki minister-prezydent Zaimis padaŭsia u adstaŭku.

Wilnia, 15 czerwienia.

Nacyonalizm — heta twor buržuazii i kapitalistycznaho ładu. Na hrunci ekonomicznaj konkurencii miž kapitalistami roznych nacyonalnaściej i krajoŭ wyrastaje dzikaja ideologija nienawiści miž ludźmi, katoryje haworać roznymi mowami, i jana ahartaje szyrokije kruhi buržuazii, zachopliwaje ciomnyje narodnyje massy i padnimaje staronku proci staronki, u straszennych wojnach marnujuczy žyćcio miljonaŭ i wiekami zbiranyje zdabytki narodaŭ— duchowyje i materjalnyje...

Suproć nacyonalizmu najbolsz jarka, najbolsz enerhiczna wystupaje świadomaja demokracija ŭsich narodaŭ, wystupajuć orhanizowanyje rabotnickije massy. I pad toj czas, jak u naszaj staroncy buržuazija roznych nacyonalnaściej wiadzie miž saboj baraćbu ab toje, chto maje panawać nad narodnymi massami kraju, świadomyje demokratycznyje elementy szukajuć uzajemnaho zbližeńnia, starajucca złuczyć czynnyje siły paadzinokich nacyonalnych rabotnickich hrup, kab na swajej ziamli dabyć wolu dla ŭsich harotnikoŭ, — usich, chto pracaj krywawaj zdabywaje swoj kusok chleba.

Wystupleńnia polskaho hramadzianstwa, ab katorym my ŭžo pisali ŭ tym numery „Homana“ (memorjał da niamieckaho kanclera ab patrebie pryłuczyć nasz Kraj da Polszczy) — heta typowaje buržuaznaje wystupleńnie, jakoje maje na meci tolki karyść tutejszaho polskaho panstwa. Dyj inaczej być nie mahło: wiadoma, szto polskich narodnych mass, na katoryje pazywajecca memorjał, u naszym Kraju nima, bo-ž nia možem liczyć za palakoŭ tych nieświadomych biełaruskich sielan, jakich polskije ksiandzy-nacyonalisty siłaj swajej duchoŭnaj pawahi prymusili zapisywacca »ŭ palaki«. Hetyje »roblenyje« palaki — takije ciomnyje, szto jany zusim nia mohuć zrazumieć, jakije cižary im sulić »jednaść« s Polszczaj, utrymańnie polskaho karala, jaho dwara, dy całych chmar polskich czynoŭnikoŭ, katoryje zalili-by nasz Kraj hetak sama, jak kaliś zaliwali jaho maskoŭskije. Ale mała taho, szto wystupleńnie palakoŭ — szkodnaje dla tutejszych narodnych mass: jano stanowić nowy hrunt dzieła abastreńnia nacyonalnych swarak na naszaj ziamli, katoryje niszczać daremna krajowyje siły, hetak patrebnyje dzieła ŭnutrenaj tworczaj raboty.

Szczyra demokratycznyje elementy kraju naszaho — biełaruskije, litoŭskije i żydoŭskije — pawinny nowaj prajawie nacyonalizmu dać ćwiordy adpor. Ale adpor hety pawinien wyjawicca nie ŭ napadkach na palakoŭ naahuł, a ŭ ciaśniejszym jednańni demokratycznych sił, u adkrywańni nieświadomym narodnym massam waczej na ich pałažeńnie i na tuju darohu, jakaja wiadzie da praŭdziwaj woli.

Heta — najlepszy adkaz, jaki demokracija kraju kraju može dać na rabotu polskaj buržuazii, zaklataho woraha naszaho narodu i naszaj Baćkaŭszczyny.

Kala ziamielnaj sprawy.

Zdareńnia, jakije mieli miejsco ŭ aposznich czasach u Rasiei, jak i ŭ 1905 hadu, wysunuli na pierszaje miejsco ziamielnaje pytańnie. Ad taho, jak jano budzie razwiazano, u znacznaj miery zaležyć uwieś chod dalejszych prypadkoŭ u nowaj Rasiei: pry straszennym małaziamielli ŭ bolszaj czaści czysta rasiejskich hubernij, narodnyje massy tolki tady buduć ćwiorda stajać za nowy respublikanski ład, kali narodu daduć ziamlu. Inaczej sielanie zaŭsiody buduć stanawić wielmi niapeŭny element.

Adnak, treba skazać, szto nia ŭsio rasiejskaje hasudarstwo maje adzinakawyje warunki ekonomicznaho žyćcia: ziemli, katoryje piersz, czym ich zabrała Rasieja, mieli niezaležny byt, majuć i ciapier admiennyje patreby, admiennyje damahańnia i admienna namieczajuć u siabie razwiazku ziamielnaho pytańnia. Ukraina, naprykład, padała ŭžo swoj hołas za toje, szto ŭ jaje miežach sprawu hetu pawinien razwiazać swoj ustanoŭczy sejm.

Pry ahulnym kirunku da nacyonalizacii wialikich dwornych, kazionnych, carkoŭnych i inszych ziamielnych abszaroŭ, žadańnie Ukrainy lohka zrazumieć: jana chocze, kab ziamielnaje bahaćcie, tak ci siak pierajszoŭszaje na ŭłasnaść, narodu, astawałosia by całkom u rukach krajowaho upraŭleńnia, a nie centralnaho, ahulna-rasiejskaho uradu. Dyj, naahuł, u roznych krajoch, jakije ŭchodziać u skład Rasiei, hramadzkaja haspadarka ziamloj pawinna być roznaja, zaležnie ad miejscowych warunkoŭ.

Woś, wielmi cikawa z hetaj pryczyny kinuć wokam na pałažeńnie ziamielnaj sprawy ŭ naszym kraju. U naszych rukach — wiazanka statystycznych dannych rasiejskaho centralnaho statystycznaho kamitetu za 1905 hod s piaci biełaruskich hubernij.

D w o r n a j z i a m l i najbolsz u hu-

berniach Minskaj, Mahileŭskaj i Witebskaj. U Minszczynie dwary majuć 65,6% usich ziamielnych abszaroŭ, u Mahileŭszczynie — 56,1%, u Witebszczynie — 52,6%. U Wilenszczynie najwialikszy pracent — u Wilejskim i Dzisienskim (54 — 56), najmienszy — u Trockim i Swiencianskim (31—35). Najmiensz dwornaj ziamli — ŭ Hrodzienszczynie, dzie pa pawietach najwyszejszy pracent maje Kobrynski pawiet (— 47,8), najmienszy — Sakolski (16,4), pry siarednim na ŭsiu huberniu 36,7.

Hasudarstwienyje ziemli najwialikszaj cyfry dachodziać u Hrodzienszczynie: 17%. U Wilenszczynie ich tolki 11,5%, u Minszczynie 10,1%, Witebszczynie 8% i ŭ Mahileŭszczynie — 4,4%. Pry hetym pa pawietach najwialikszy procent dajuć Pružanski (31), Trocki i Słonimski (24), Sakolski (22) i Hrodzienski (21).

Sielanskije ziemli dzielacca na dźwie hrupy: nadzielnyje i prykuplenyje.

Nadzielnaj ziamli majuć najbolsz sielanie ŭ Hrodzienszczynie: 46,3 pracentoŭ usich ziamiel huberni. Pawodłuh pawietoŭ: najbolsz u Sakolskim (61,6) i Biełastockim (51,8), najmiensz — u Pružanskim (40,7) i Słonimskim (41). U huberniach Wilenskaj, Witebskaj i Mahileŭskaj sielanskije nadzielnyje ziemli stanowiać kala 40%, u Minskaj — tolki 24,3%.

Procent prykuplenych ziamiel prypadaje pa huberniach jak raz naadwarot: dzie miensz było nadzielnaj, tam byŭ wialikszy hoład na ziamlu i bolsz jaje kuplali. Hetak najbolsz prykupili sielanie Mahiloŭskaj hub.: 625,883 dziesiaciny, abo 40,3 nadzielnaj ziamli. Na druhim miejscy stalo Minszczyna: tut prykupleno 484.219 dzies., abo 24,9% nadzielnaj. Dalej: Witebszczyna — 359,457 dzies. (22,6% nadzielnaj), Hrodzienszczyna — 243 160 (16,5%) i Wilenszczyna — 184.413 (14,4%).

Liczucy na kožyn sielanski dwor, sielanie siarednim likam prykupili:

u Mahileŭszczynie	—	3,3 dzies.
„ Hrodzienszczynie	—	2,7 „
„ Witebszczynie	—	2,6 „
„ Minszczynie	—	2,3 „
„ Wilenszczynie	—	2 „

Hetak na sielanski dwor nadzielnaj i prykuplenaj ziamli razam prypadaje siarednim likam:

u Hrodzienszczynie	19,2 dzies.
„ Wilenszczynie	15,5 „
„ Witebszczynie	14,1 „
„ Mahileŭszczynie	11,5 „
„ Minszczynie	11,4 „

Treba, adnak, skazać, szto sielanskije dwary ad czasu nadzialeńnia sielan ziamloj pry kasawańni pryhonu wielmi razdrabnilisia, i czysło niezaležnych haspadarak — szmat wialikszaje, czym oficyalnaje czysło dwaroŭ. Z hetaj pryczyny i razmiery haspadarak — papraŭdzi szmat mienszyje, czym prypadaje ziamli na dwor. Naprykład, pawodłuh aposzniaj statystyki byŭszaho wilenskaho hienerał-hubernatarstwa, u Aszmianskim pawieci sielskije dwary hetak pabity, szto 75% haspadarak majuć miensz za 3 dziesiaciny!—Usio-ž taki sabranyje tut cyfry zhruba rysujuć ziamielnyje adnosiny ŭ Biełarusi i dajuć mahczymaść zrabić adpawiednyje wywady ab tym, u jakim kirunku pawinna być razwiazana tut ziamielnaja sprawa.

H. B.

U Wilni i wakolicach.

✕ **Pracesija na Božaje Cieło.** S pryczyny wielmi ciažkich czasoŭ, jakije pierežywaje naszaje miesto, sprawa ustrojstwa siołetniaj pracesii na Božaje Cieło doŭha wažyłasia: było wielmi mnoha hałasoŭ proci jaje — zatym, szto ustrojstwo pracesii wymahało nadta wialikich wydatkoŭ na bielyje opratki, ŭstužki, prybirańnie damoŭ i t.d. Adnak pierewažyła dumka, szto, nia hledziaczy ni na jakije koszty, pracesiju treba ustroić, i jana adbyłasia, jak i ŭ tyje hady.

Wielmi sumnym wokam pahledali na pracesiju kataliki-biełarusy, dla katorych na joj miejsca nie było: ks. Michalkiewicz, nia hledziaczy na prośbu biełaruskaho hramadzianstwa, kab biełarusam byŭ dadzien chacia adzin kaścioł u Wilni, kaścioła nie daŭ, i hetak tutejšyje kataliki-biełarusy raspylenyja pa ŭsich parachwijach mieśta dy nia mohuć zhurtawacca u adnym — swaim kaścieli, a biez swajho kaścioła i uczaście u ahulnaj pracesii — niemahczymo.

✕ **Žydoŭskaja achronka**, adkrytaja hetymi dniami pry Wialikaj wul. № 17 maje, ŭžo bolsz za 200 žydoŭskich dziaciej. Z hetaj pryczyny prychodzicca adkryć addziel u druhim miejscy.

✕ **U miestowym lombardzi.** Adzieža i bializna prynimajecca ŭ miestowym lombardzi tolki ŭ aŭtorki i piatnicy. Pry hetym treba padać zawierenie, szto tyje reczy byli ŭ dezynfekcii. Da 7 hadz. ranicy ich možna dziela hetaho biezpłatna addawać u miestowuju dezynfekcyjnuju kameru, II Partowaja 10.

✕ **Zabarona.** Zahadam naczalnika Upraŭleńnia Litaŭen zabaronieno palić suchuju trawu, kusty i t. p. i raskładać ahoń na adkrytych miejscach. Za niesłuchmianaść sulacca ciažkije kary. Za dziaciej adkazywajuć baćki, abo apiekuny.

✕ **Spažyŭnyje sprawy.** „Wiln. Ztg." danosić, szto ad 15 czerwienia u narodnych straŭniach majuć wydawać porcii, pawialiczenyje na 20%.

✕ **Skoraja pomacz** ad 4 da 10 czerwienia dadziena ŭ 80 prypadkach. Karetka wyjezdžała 60 razy.

✕ **»Chryszczeńnie« małaka.** Za »chryszczeńnie« małaka pakarany: Wiera Aranowicz, Cichaja 3; Abram Bakalerysk, Radunskaja 41; Weronika Niedźwiedzkaja, Markucie 18; Siwa Woŭkawyskaja, Subocz 29.

✕ **Dwajnoje duszehubstwo.** U domi № 42 pry Zarecznaj wul. znajszli trupy zabitych kabiety i 8-hadowaj dziaŭczynki. Trupa kabiety nielha raspaznać, ale heta, zdajecca, budzie prapaŭszaja ŭ marcy Butrymowicz, 48 hadoŭ. Dumajuć, szto ubiŭca — Zofija Szymko, katoraja sczezła ad 7 czerwienia razam sa swaimi synami 9 i 13 hadoŭ i dziaŭczynkaj 9 hadoŭ.

✕ **Pakinutaje dzicia.** 4 czerwienia, a 1/210 hadz., na Ostrabramskim placu znajszli pakinutaho chłopczyka 11 miesiacoŭ. Szukajuć matku.

✕ **Temperatura.** Najwyszejszaja i najniżejszaja temperatura za aposzniaje dni była (pawodłuh Celsija):

	najwysz.	najniž.
10—11	+ 24°	+ 10°
11—12	+ 25,5°	+ 11,5°
12—13	+ 21,7°	+ 10°

Z USIAHO KRAJU.

Moratoryum dla wekseloŭ i czekoŭ.

Pa zahadu Hłaŭnakamandujuczaho na Ŭschodzi sroki wekseloŭ i czekoŭ pradoŭženy da 30 wieraśnia 1917 h.

BIEŁASTOK. Tut adbyłasia, jak i kožyn hod, pracesija na świata Božaho Cieła. Narodu było wielmi mnoha.

KRUSZYNA, Woŭkawyskaho paw. 26 listapada 1916 h. na Praksedu Łapinskuju napaŭ jaje susied, Jan Kidzinski, katory ahłuszyŭ jaje i zrabawaŭ 475 rub. Sud pryznaŭ, szto Kidzinski pamykaŭsia zabić swaju achwiaru, i zasudziŭ jaho na śmierć.

WIECZKANCY, pad Wilniaj. U naczy na 9 czerwienia tut ukrali 4-hadowuju kabyłu.

SUWAŁKI. U tuju niadzielu ŭ Suwalskim pawieci razyhrałasia strasznnaja nawalnica. Zabity niekolki dusz.

KRYWE, Suwalsk. paw. Piarun zabiŭ chłopczyka, katory paświŭ karowu, i tuju karowu.

SZWEJCARYJA. Ad małanki zapaliłasia chata sielanina B. i zhareła razam sa świńniaj i parasiatami.

Rewolucija u Rasiei.

LONDON. »Times« danosić s Piecarburha:

Pakupnaja wartaść rubla pamienszała ŭ sześć razoŭ. Szmat dzie ludzi faktyczna wiarnulisia da zamiennaj tarhoŭli.

U Maskwie i inszych pramyszlenyzh centrach zabastoŭki.

Pawodłuh predlaženia Rasiei, konferencija ab metach wajny sajuźnikoŭ adbudziecca ŭ Paryžy 24 czerwienia.

Porcija cukru pamienszena da paŭfunta ŭ miesiac. Sitny chleb i ciestki piaczy zabaronieno.

LONDON (Reŭter). Anhlicki urad daŭ adkaz na rasiejskuju notu ab wajennych metach sajuźnikoŭ, kažuczy, szto ŭ paczatku wajny anhlicki urad mieŭ na meci baranić baspieczanaść usich staron i dabicca spaŭnieńnia mižnarodnych abawiazkoŭ. Da hetych met u czasi wajny dałuczyłasia jescze adna: wyzwaleńnie narodaŭ, jakije stohnuć pad czužackim jarmom. Heta i jość mety, da jakich kirujecca anhlicki narod, i anhlicki urad wieryć, szto jany zhodliwy s prynсypami, prynіatymi ŭsiemi sajuźnikami. Kali rasiejskaje prawicielstwo chocze, dyk anhlicki urad hatoŭ pierehladzieć ich i, kali treba, zmianić.

PARYŽ. Francuski urad addaŭ ŭ Piecіarburzi notu s tymi ž zajawami, szto i ŭ anhlickaj noci, kažuczy, szto Francija budzie barocca za pawarot Elzasu-Lotaryngii, adarwanych kališ ad jaje gwałtam.

LOZANNA. »Gazette de Lausanne«, jakaja maje znosiny s francuskim uradam, rezka napadaje na Rasieju, wyhawarywaje rasiejskaj armii jaje biaczynaść i zakanczywaje swaju staćciu sławami:

Č czytać jak CZ; Š—jak SZ

LIST
da p. W. Łastouskaho.

(Z niawydanych tworaŭ Maksima Bohdanowiča).

Choć značyć hetaje nieść u Afiny sowy, —
Usio-ž taki pišu da Was, Wacławie, słowy
Niaśmiełaho lista.
Daŭno ŭžo źniknuŭ dzień,
Ŭžo staŭni zamknuty, haryć ahoń i cień
Ad haławy majej sa ścienki mnie kiwaje.
U čornych ramkach tam surowa wyhladaje
Piśmiennikoŭ čerha; z ich kožny—blizki druh,
Choć i nie bačeny u woču. Swietły kruh
Nad imi kinuła gazniza. Paziraju
Ja časam na jaho, a tam iznoŭ da kraju
Stała prychodzicca schilicca i pačać
Na bielym arkušu dalej lista pisać.

Ab dramach Puškina kažu ja ŭ im. Nia «Meri»
Nie «Faŭst», nie «Car-Barys», a «Mocart i Saljeri»
Warušyć mozah moj. Zdajecca mnie, što tut
Saljeri atrymaŭ niesprawiadliwy sud.

Chałodnym rozumam praniaŭšysia, natchnieńnie
Jon musiŭ tym hubić,—tak kaže abwinieńnie.
Saljeri ŭ tworčaści usio chacieŭ paniać,
Wa ŭsim upeŭnicca, usio abmiarkawać,
Abdumać sposaby, i materjał, i metu,—
I horača lubiŭ swaju świadomaść hetu.
U twórčaści jaho raptoŭnaho nima.
Asnowa da jaje—spakojnaja duma.
Ale, ale... Adnak, što škodzić tut natchnieńniu?
Pryjemnaje daje Saljeri uražeńnie.
Padobny zničce jon: u iskrach nad ziamloj
Jana ŭzrezaje zmrok łukoju załatoj,
Haryć, bliskučaja, ŭsia u ahniu niasiecca,
A ŭ hłybini swajej chałodnaj astajecca.

Umieńnie da ihry Saljeri zdabywaŭ
Praz mierny, nudny trud. Ci spraŭdzi zabiwaŭ
Jon hetym talent swoj, jak bačna z dumak dramy?
Adkaže skrypka nam. Stakatto, fugi, gammy
Šmat hod kališ na joj Saljeri wywadziŭ
I mocna ihrańniem tym iskrypki zyk zmianiŭ.
Jamčej jana hudzić. Pławučych zhukoŭ siła
Praz doŭhije hady jaje pierearabiła,
I tymi śpiewami usia napojena
Nawieki čułaju zrabiłasia jana.
Niaŭžo-ž dušy żywoj mahli-by zyki śpiewa
U Saljeri nie zmianić, kali zmianili drewa?

Nie! Pracaj hetaju słabie jon razwiwaŭ.
Saljeri—wierny rab, katory nie schawaŭ
Swoj talent u ziamlu. Chaj sudny čas na stanie—
Spakojna Muzie jon i prosta ŭ woču hlanie,
I budzie za luboŭ da zdolnaści swojoj
Apraŭdan Muzaju i ŭłasnaju dušoj.

* * *

Tak sama robiš ty, duma, i u paeta
Kraśniejšym kožny twor. Prywiet tabie za heta!
Prywiet moj i tabie, štodzionny rupny trud, —
Hatuješ radaść ty ad twórčeskich minut.
Tabie prywiet niasu, łaskawaja Kamena, —
Natchnieńniem upaiŭ nas kiuč twoj Hippokrena.
Prywiet da zdolnaści piaje duša maja,
I, wieršy, wam prywiet składaju ŭrešci ja.

Aleksandryjski wierš! Ty cichi, jak Erebus,
Chawajučy ahoń pad śnieham. Chto ŭ rebus
Musarum znajecca, nia može nie lubić
Twajej pawažnaści. Tamu-to adnawić

»Rasiejskaja armija ŭ czasie wajny wieła siabie zusim nie tak, kab można było szkadawać wychadu jaje s-pamiž sajuźnikoŭ. Padmoha Złuczenych Sztatoŭ wiernie nam mahczymuju utratu maskawician».

SZTOKHOLM. Rasiejski soc.-dem. Cyon skazaŭ u adnej hutarcy: »Nidzie u Europi rasiejskaja rewolucija nie adbiłasia tak silna, jak u Anhlii. Rasiejskaja rewolucija wyzwała poŭnuju jednaść usich rabotnikoŭ u Anhlii. Pa ŭsiej staranie adbywajucca wializarnyje demonstracii za mir. U Glazgo 70.000 rabotnikoŭ pastanawili zwiarnucca da ŭsich narodaŭ s pryzywam znisztožyć kapitalizm i zrabić zhodu. Druhaja zabastoŭka rabotnikoŭ u okruzi Klejt pastawiła kraj napieradodni rewolucii. Ureszci konferencija u Lidsie złuczyła ŭsie rabotnickije orhanizacii Anhlii. Rezolucija ich witaje rasiejskuju rewoluciju, damahajecca mira b'ez anneksij i kontrybucij, dy poŭnaj hramadzkaj woli pa prykładu Rasiei i pryzywaje ładzić wa ŭsich miestoch rady rab. i sałd. dziela prawiadzieńnia reform i mira. U Rasiei pahlad na Anhliju zusim pieremianiŭsia. Kaliś usie liczyli Anhliju prychilnaj da woli Rasiei i niedaścihłym ideałam; ciapier baczuć, szto czym daŭžej trywaje wajna, tym bolej anhlicki urad prynimaje nawykoŭ samadzieržawija. Na zasiedańni rady rab. i sałd. było skazano dasłoŭna hetak: „Anhlija chocze naszaj zhuby, ale my nie takije durnyje i nie damo Anhlii prahłynuć nas“.

AMSTERDAM. Piśmy z Rasiei ŭ Hołandiju prahledajuć ciapier rasiejski i anhlicki cenzary.

MASKWA. „Utro Rossii“ danosić, szto predstaŭnik rady rady rab. i sałd. soc.-rew. Awksientjew, naznaczajecca za dyrektara departamentu ŭ ministerstwi zahranicznych spraŭ. Hetak, usia dyplomatycznaja karespandencija miž uradam i sajuźnikami budzie prachadzić cieraz ruki predstaŭnika rady rab. i sałd.

U Kijewi ładzicca ciapier hieneralny sztab ukrainskaj armii. Jon damahajecca ad uradu ŭraz že apawieścić aŭtonomiju Ukrainy, orhanizawać asobnuju ukrainskuju armiju i ukrainizawać czornamorski flot.

SZTOKHOLM. U Pieciarburzi adbylisia dwa zjezdy socyał-rewolucyonieroŭ: pieciarburski i paŭnocznaj Rasiei. Na abodwych wostra napadali na Kierenskaho, i było zajaŭleno, szto nia može być hutarki ab nastupleńni, pakul sajuźniki adkryta nie zajawiać ab swaich wajennych metach.

SZTOKHOLM. Pryzyŭ Kierenskaho da nastupleńnia spatkaŭsia z adporam paasobnych wajskowych czaściej. Wojsko, katoraje stałć u Oranienbaŭmie, ŭ swajej rezolucii winawacić Kierenskaho ŭ žadańni stacca dyktataram i zajaŭlajeć, szto służyć nie buržuazii i Kierenskamu, a rasiejskamu proletaryatu. Szosty rezerwny bataljon u Pieciarburzi padaŭ wostry pratest proci pryzywa Kierenskaho pryhataŭlacca da nastupleńnia i klicze ŭsich pryłuczycca da hetaho pratestu.

HELSINGFORS. Orhan tutejszych «bolszewikoŭ» «Wołna» pisze, szto sałdaty adnaho pałka admowilisia pryniać francuskije ordery, bo aposznije majuć na meci wyzwać u sałdatoŭ žwiarynyje instynkty.

LONDON (Reŭter). Pałažeńnie ŭ Kronsztaci takoje: artyleryja staić za tymczasowy urad i pieciarburskuju radŭ rab. i sałd.; a piachota—za swajo kronsztackaje prawicielstwo.

PARYŽ. »Petit Parisien« pisze:

Część rasiejskaho bałtyckaho fłotu, stajaŭszaja u Bjerku, padczyniłasia kronsztackamu rewolucyjnamu prawicielstwu.

„Dień“ danosić, szto 172 sałdaty, aficery i daktary — žydy s pieszaho pałka № 618 pierawiedzieny u abozy.

»Times« pisze, szto bajacca ahulnaj zabastoŭki ŭsich rabotnikoŭ u Rasiei, katoryje damahajucca 6-hadzinnaho raboczaho dnia. Orhan rady rab. i sałd. namaŭlaje rabotnikoŭ adraczysia ad swaich niamudrych i niapamiernych damahańnioŭ.

SZTOKHOLM. Tymczasowy urad zahadaŭ zrabić nowy lekarski abład usich, zwolnienych duhetui ad wajenszczyny.

Zjezd sielan pryniaŭ rezoluciju, zabaraniajuczy sielanam padwazić praduktu u Kronsztadi, kali tamtejszy urad nie padczynicca tymczasowamu uradu ŭ Pieciarburzi.

LUGANO. «Corr. d. S.» danosić, szto separatystyczny ruch u Kronsztaci trywaje dalej. Cereteli i Skobielew zusim nieprawilna zajawili, bytcym kronsztackaja rada pryznała tymczasowy urad. Tymczasowy urad wielmi kłapocicca ab tym, kab wiarnuć sabie pasznu u Kronsztaci.

U Archangielsku maje być zabastoŭka partowych rabotnikoŭ.

U Pieciarburzi paczałasia zabastoŭka ŭ „Rieczy“.

Orhan staronnikoŭ Lenina, „Prawda“, s kožnym dniom zdabywaje ŭsio bolszuju wahu.

PIECIARBURH. Prajektawany pieranos fabryk s Pieciarburha u prawinciju nie atrymaŭ zhody rady rab. i sałd., katoraja baczyć u hetym palityczny krok dziela taho, kab pamienszyć upłyŭ rady na rabotnikoŭ. Ministry socyalisty stanoŭcza wystupili proci hetaho, a rabotniki zrabili wializarnuju demonstraciju. Dumajuć, szto hety plan prydumaŭ Kierenskij.

SZTOKHOLM. Marszałak rady rab i sałd., Czcheidze, ciažka zachwareŭ i nia može spaŭniać swaich czynnaściej.

CURYCH. Dziela palitycznych pryczyn rada rab. i sałd. zaniała warožaje da nowaho hłaŭnakamandujuczaho, Brusiłowa, stanowiszcze.

Rada rab. i sałd. u Szlisselburhu wybrała Lenina za swajho predstaŭnika ŭ pieciarburskaj radzi rab. i sałd.

PIECIARBURH. Wybary radnych u miestowuju dumu na asnowi ahulnaj padaczy hałasoŭ dali pabiedu socyalistycznamu błoku: socyał-rewolucyonieroŭ, socyał-demokratoŭ i rabotnickaj partyi. Kadety astalisia na druhim miejscy.

LONDON. «Times», «Morning Post» i «Daily Cronicl» danosiać, szto ŭ Pieciarburzi zjawilisia aružnyje kazaki. Heta zrabiło na žycharoŭ, znajuczych ich z daŭniejszych czasoŭ, silnaje ŭražeńnie.

«Morning Post» pisze: skora treba ždać pawarotu ładu».

«Times» każe, szto maje być da asnoŭ pierastrojeno Pieciarburskaje Telehrafnaje Ahienctwo.

Wystupleńnie czornasociencoŭ wyzwało ŭładžeńnie specyalnaj śledczaj kamisii, katoraj dadzieno prawo rabić obyski i areszty. Raparty hetaj kamisii wyzwali wydaleńnie z armii wialikaho czysła wyszejszych aficeroŭ.

CURYCH. Ukrainskaje biuro ŭ Kijewi danosić, szto bolsz za sto hieneraŁoŭ za swaje procirewolucyjnyje pahlady wydaleny sa swaich miejsc.

MASKWA. «Russk. Sł.» pisze, szto hienerał Hurko ŭ piśmie da tymczasowaho uradu krytykuje niekatoryje wajennyje kroki aposzniaho. Rezultatam hetaho była adstaŭka Hurki.

PIECIARBURH. Elektryczyje tawarystwy addadzieny na ŭłasnaść miesta.

LONDON. Spaŭniajuczyj pawinnaści pasła Nabokow zajawiŭ, szto s pryczyny marskoj błokady rasiejskije emihranty nia mohuć z Anhlii jechać u Rasieju.

Z usiaho świetu.

MADRYD. Ministerstwo Pryeto padałosia ŭ adstaŭku.

Dato ułažyŭ nowaje ministerstwo.

HAAGA. S Szanchaju danosiać szto wojski paŭstancoŭ stajać užo u 30 kilometrach ad Pekina.

LONDON. Anhlicki urad manicca sazwać irłandzki konwent, złoženy sa 101 czlena, s-pamiž katorych urad naznaczyć 15. Partyja nacyonalistoŭ, sinn-fejneroŭ, unionistoŭ z Ulstera i unionistoŭ s Pałudziennaj Irłandzii buduć mieć pa 5 czlenoŭ. Rabotnickaja partyja — 2.

U aposzniuju nocz u Dublinie aresztowan sinn-fejner Prynett. U styczce zabit palicejski inspektar.

KARLSRUE. U zreformowanuju wierchniuju pałatu maniacca pryzwać i predstaŭnika rabotnikoŭ. Minister Bodmann skazaŭ, szto adhetul ni adnaho socyalista nia buduć praśledawać i z im nia buduć pastupać inaczej, czym z usimi, s pryczyny jaho palitycznych pahladoŭ.

TELEHRAMY.

Niamieckije apawie szczeńnia.

12.VI. **Zachodni teatr:**

Front Ruprechta Bawarskaho: Na uzbiarežžy Flandryi ahoń artyleryi na Ipry i pry Duw krapczeŭ. Paabiedzi na ŭschodzi ad Messina anhlickaja kawaleryja atakawała naszy linii. Nazad wiarnulisia tolki razbitki. U zawaroci Lens i pry Skarp ahoń uzmacawaŭsia. Pry Fromel, New Szapel i Arle adbity anhlickije patruli.

Front niamieckaho Naślednika: Francuzy piać razoŭ wiali kontrataki proci zaniatych nami 10 czerwienia akopaŭ pry Serni. Jany adbity sztykami i ahniom.

Uschodni teatr:

Na Dźwinie, la Smarhoni, Baranawicz i asabliwa pry Berežanach i Narajoŭcy bajewaja czynnaść iznoŭ ažywiłasia.

Makiedonski front: Miž woziera m Presba i Czernaj — silny ahoń artyleryi.

U mai my utracili 79 samalotaŭ i 9 szaroŭ. 114 warožych samalotaŭ zbity za naszymi linijami, 148 — za warožymi, dy zniszczeny 26 latuczych szaroŭ, a 23 samaloty prymuszeny samachoć spuścicca.

Chaciełosia taboj mnie zwyčaj pazabyty
Epistoły pisać. Nu, a ciapier spačni ty.

Maksim Bohdanowič.

1913 h.

Kruciel.

Pamiž abmierzłaho chmyźniaka z dubaltoŭkaj u rukach cichińka prabiraŭsia palaŭničy.

«Choć by zajčyka padwudzić»,—azirajučysia na baki myśliŭ jon.—«Ad rańnia błukajusia, błukajusia, i ničoha. Škaduju, što pajšoŭ, lepš siadzieŭ by ŭ chaci, abo ŭ carkwu schadziŭ: hetkaje świato Mikoły uhodnika, a ja wandruju, jak woŭk. Ech, soram, soram, čeławieče: na Boha zabyŭsia!»—stydziŭ sam siabie.

Tak hamoniačy s saboju pačuŭ zdaloku praciažny carkoŭny zwon.

«Wo i zwoniać, chto ŭ Boha wieryć, a ja, stareckaja pŭha, tulajusia pa hetaj ciemražy i łupaju wačyma. Schawaŭsia by ad soramu, dy nima hdzie...»

Tolki heta pramowiŭ, jak razam kaŭzanulisia nohi, i ŭsia fihura tyrčakom palaciela ŭ niejkuju kruč.

«Wo, hdzie kara Boskaja! wo jana!» — sa slaźmi kazaŭ jon, pazirajučy, jak kažan sa studni ŭ nieba. — «Zahinuŭ, jak widziš, nichto i wiedać nia budzie, hdzie padkruciŭ swaju hrešnuju hałoŭku...»

Sprabawaŭ było karabkacca: ani blizka! Nohi koŭzajucca, utrymu nima. Kryčaŭ — ničoha, tolki recha razlahajecca, bytcym naśmiechajecca nad im. Pačaŭ płakać, a paśla staŭ na kalenki, złažyŭ ruki i dawaj ščyra malicca światomu Mikoli, kab zlitawaŭsia nad sirotkami dy wyzwaliŭ z biady. Maliŭsia doŭha, abiecajučy čas ad času pastawić samuju najbolšuju i najhrubiejšuju świečku, zmianić ryzy, dać hrošy na carkwu...

Hledziučy u wyš, palaŭničy bačyŭ, što zžaŭciało niebo i pačynaje ciarušyć śnieh. Zbirałasia zawirucha, šalonaja zawirucha.

«Može i ratunak [moj?»—radawaŭsia jon — «Peŭnie dajšla malitwa, paškadawali maich dzietak».

Snieh waliŭ, jak z miecha. Całymi kamami palaŭničy zhortywaŭ jaho pad nohi i siłka waŭsia wyleźci.

Narešci sabraŭ siły, pastupiŭsia, jak moh wyšej, učarepiŭsia za korč, što tyrčaŭ nad haławoj, hulk—i wylez.

«A, nabrydź!»—plujučy na baki, marmataŭ jon. «Kab nia litaść Mikoły, peŭnie zahinuŭ by. Trebaž: ubiŭsia, jak mucha ŭ śmietanu, a achwiar-že, achwiar naabiecaŭ, jak uspomnić ich, — ale, jak toj kazaŭ, čaho tolki z laku čeławiek nie nakažeš: tak i ja. Treba biehčy, nima času».

Pacior biedak wušy i pajšoŭ, uchmylajučysia, da domu...

Hałubok.

13.VI. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: U zawaroci Ipra i pry Duw — silny ahoń artyleryi. Na zashodzi ad Warneton adbity ahniom piachoty i artyleryi anhlickije ataki, wiedzienyje paabiedzi i wieczaram. Na zachodzi ad darohi Arra—Lens, paśla silnaj artyleryjskaj padhatoŭki, wialikije anhlickije siły pajszli ŭ ataki, ale silnaj kontrataknj i ŭ wostrych bitwach na rucznyje hranaty byli adbity.

Front niamieckaho Naślednika: Na paadzinokich adrezkach fronku En i ŭ Szampani ad czasu da czasu — krapczeŭ ahoń artyleryi.

Na ŭschodnim teatry i makiedonskim fronci — biez wydatnych prypadkoŭ.

Austryjackije apawieszczeńnią.

WIENA 11.VI. Italjanski teatr: Bitwy ŭ wakolicach «Siami Hramad» trywajuć dalej. Naszy wojski adbiwajuć nastupleńnia sztykami i rucznymi hranatami.

Ałbanski teatr: Italjanskije samaloty abkidali bombami Duracco i zabili niekolki ałbancoŭ.

WIENA. 12.VI. Italjanski teatr: Spadziewanaja ataka 6 italjanskaj armii na płoskahoryi Siami Hramad i ŭ dalinie Sugany paczałasia. Paśla kolkidzionnaj artyleryjskaj padhatoŭki worahi kinuli swaju piachotu u szturm miž Asjago i Brentaj. Pry Asjago italjancam czasowa ŭdałosia ŭwarwacca na naszy akopy. Wieczaram jany wykinuty adtul. U dalinie Sugany ŭsie italjanskije szturmy hetak sama adbity ahniom i sztykami. Naszy latuny zbili dwa samaloty worahoŭ.

WIENA. 13.VI. Uschodni teatr: Na płaskahoryi Siami Hramad worahi ŭczora wieczeram paczali swaje ataki. Jany adkinuty z nadta wialiki stratami.

Kala wajny.

BERLIN. Naszy latuny abkidali slahońnia bombami London.

LONDON. U czasi aposzniaho nastupleńnia pry Ipry artyleryja tolki adnej anhlickaj dywizii wypuściła 180.000 strełoŭ s palawych i 46.000 strełoŭ s ciažkich harmat.

BERLIN (W.T.B.). Naszy latuczyje eskadry 10 czerwienia abkidali bombami Lebaru i Arensburg, u pałudziennaj czaści ostrawa Ezela.

U Atlantyckim akiani naszy padwodnyje łodki iznoŭ zatapili 23.327 tonn.

BERLIN (W.T.B.). U Anhlickim kanali i ŭ Siarodziemnym mory iznoŭ zatopieno bolsz za 40.000 tonn.

BERLIN. Zatoplenaj, pawodłuh aposzniaho daniasieńnia, pszanicy chapiło by na miesiac dla piaci miljonaŭ dusz. Dziela pierawozki jaje czyhunkaj trebało-b 50 pojezdoŭ pa 80 asiej. Pa hetych dannych možna sudzić ab »pracy« niamieckich padwodnych łodak.

Hreckaja trahedija.

AFINY (W.T.B.). 12.VI. Karol Konstantyn adroksia ad tronu na karyść swajho syna, Aleksandra.

U paniadziełak pierad abiedam hłaŭny kamisar sajužnikoŭ, Žonar, wioŭ z ministram prezydentam Zaimisam hutarku, ŭ katoraj ad imi sajužnikoŭ trebawaŭ adraczeńnia karala i naznaczeńnia na jaho miejsco naślednika, wykluczajuczy starszaho syna.

Karol wyskazaŭ žadańnie pajechać na anhlickim parachodzi cieraz Italiju u Szwejcaryju.

AFINY. Zachwat italjancami Janiny wyzwaŭ usiudy hłybokaje ŭražeńnie.

LUGANO. Zaniaćcie Janiny pawinno prymusić Hreciju złuczycca s sajužnikami.

AFINY. Minister-prezydent Zaimis pryniaŭ deputaciju z Epira, katoraja wyskazała swoj bol s pryczyny zaniaćcia Janiny.

Hreckije ŭłaści pierajszli z Janiny u Artu.

PARYŽ. Sajužniki zajawili italjanskamu uradu, szto pretenzii serboŭ i czornahorcaŭ na Ałbaniju treba zdawolić.

LONDON (Reŭter). Zajaŭleny italjancami pratektarat nad Ałbanijej — czysta wajenny krok. Pytańnie ab buduczynie Ałbanii budzie razwiazano zhodnie z rezolucijami konferencii ŭ Londoni.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej